GEMEENTE ENSCHEDE

VERANTWOORDING PARTICIPATIE FASE 1&2 OMGEVINGSVISIE

ENSCHEDE

INHOUDSOPGAVE

VISUELE SAMENVATTING PARTICIPATIEPROCES 3

1.0 INLEIDING 5

- 1.1 Omgevingsvisie 5
- 1.2 Participatieproces 5
- 1.3 Publieksanalyse 7

2.0 PARTICIPATIE FASE 1 - IDENTITEIT 10

- 2.1 Participatievorm en aanpak 10
- 2.2 Uitkomst 11
- 2.3 Geleerde lessen 12

3.0 PARTICIPATIE FASE 2 - AMBITIE 13

- 3.1 Participatievorm en aanpak 13
- 3.2 Uitkomst 14
- 3.3 Geleerde lessen 16

4.0 DOORKIJK NAAR FASE 3 - GEBIEDEN 17

- 4.1 Participatievorm en aanpak 17

VISUELE SAMENVATTING PARTICIPATIEPROCES

We willen de inwoners van onze gemeente laten meedenken over de vragen die we in de Omgevingsvisie beantwoorden. Daarom is er een Participatieplan Omgevingsvisie (2022) opgesteld waarin de belangrijkste uitgangspunten van de participatie zijn vastgelegd. We hebben het proces om tot de Omgevingsvisie te komen opgeknipt in vijf fasen. In iedere fase staat een andere vraag centraal.

Deze verantwoording is een verslag van de participatieonderdelen uit fase 1 en 2 van het proces die we al uitgevoerd hebben. Het stappenplan hieronder geeft aan wie we op welk moment betrekken. In het vormgeven van de participatie over de Omgevingsvisie zoeken we steeds de samenwerking op met andere projectteams en collega's binnen de gemeente.

Ook als we werken aan de deelproducten van de visie, kunnen we bouwen op de inhoudelijke deskundigheid van collega's. Hierin oefenen we als organisatie met het integraal werken, zoals de Omgevingswet dat bedoelt. We organiseren per fase minstens twee inhoudelijke werksessies met collega's uit het grote 'team Omgevingsvisie'. Daarnaast vraagt het kernteam geregeld extra ideeën of verdieping op bepaalde inhoudelijke dossiers bij collega's van verschillende afdelingen. Verder informeren we collega's die inhoudelijk minder betrokken zijn via lunchlezingen en adviescafés. Het College van B&W en de raadsleden informeren we ook iedere fase over de voortgang en deelproducten.

ROUTEKAART OMGEVINGSVISIE

	FASE 1 Eerste helft 2022	FASE 2 Tweede helft 2022	FASE 3 Eerste helft 2023	FASE 4 Tweede helft 2023	FASE 5 Eind 2023
	IDENTITEIT	AMBITIE	GEBIEDEN	STRATEGIEËN	OMGEVINGSVISIE
GROOT TEAM OMGEVINGSVISIE	2 werksessies	2 werksessies	2 werksessies	2 werksessies	
ALLE COLLEGA'S	Lunchlezing/adviescafé	Lunchlezing/adviescafé	Lunchlezing/adviescafé	Lunchlezing/adviescafé	
COLLEGE VAN B&W EN RAADSLEDEN	Informeren en besluitvorming	Informeren en besluitvorming	Informeren en besluitvorming	Informeren en besluitvorming	
KETENPARTNERS EN MAATSCHAPPELIJKE ORGANISATIES	–	–	Sessie Toekomstverkenningen	Sessie kaart	Formele zienswijzen
INWONERS	Online platform	Kracht van Enschede	Nader te bepalen, oa online platform	Nader te bepalen, oa online platform	Formele zienswijzen
DEELPRODUCTEN	» Verhaal van Enschede » Opgaven voor omgevingsvisie » Concept participatieplan	» NRD » Ruimtelijke Ambitie Enschede » Toekomstverkenningen Enschede » Definitief participatieplan » Verantwoording participatie fase 1 & 2	» Toekomstbeeld » Gebiedsgerichte uitwerking visie	» Concept omgevingsvisie	» Definitieve Omgevingsvisie

INLEIDING

1.1 OMGEVINGSVISIE

Enschede verandert snel. De stad groeit en het aantal inwoners ook. We hebben ook te maken met een veranderend klimaat en we gaan met z'n allen over op schone en duurzame energiebronnen. Al deze ontwikkelingen vragen om ruimte. Hoe kunnen we de schaarse ruimte zo goed mogelijk benutten? Wat vinden we daarbij belangrijk en welke keuzes zijn hiervoor nodig? Dat beschrijven we in de Omgevingsvisie. We doorlopen een werkwijze met verschillende fasen en uiteindelijk stelt de gemeenteraad de omgevingsvisie vast.

De Omgevingsvisie geeft antwoord op twee vragen:

- Hoe gaan we de bestaande leefomgeving en specifieke kwaliteiten daarvan beschermen, behouden en beheren?
- Wat gaan we doen om de stad nog mooier, gezonder en aantrekkelijker te maken?

Over die vragen laten we de inwoners van onze gemeente meedenken. Daarom is er een Participatieplan Omgevingsvisie (2022) gemaakt waarin de belangrijkste uitgangspunten van de participatie zijn vastgelegd. Door participatie kan de Omgevingsvisie kwalitatief beter worden, want inwoners en ondernemers, maatschappelijke organisaties, regiogemeenten en samenwerkingspartners kunnen met kennis van de directe leefomgeving inhoudelijk bijdragen. Ook weten zij goed wat er speelt en wat er in de gemeente nodig is. Bovendien kan participatie leiden tot meer gedragen oplossingen en biedt het proces ruimte om meer verbinding met genoemde belanghebbenden aan te gaan. De participatie is gericht op inwoners en ketenpartners. Daarnaast zorgen we ervoor ook de gemeentelijke collega's en het bestuur mee te nemen in dit proces.

Dit document staat de aanpak en opbrengst van de participatie in fase 1 en 2 van de Omgevingsvisie.

1.2 PARTICIPATIEPROCES

Fase 1 en 2 zijn inmiddels afgerond. Fase 1 en 2 zijn de onderzoeksfasen waarbij we de identiteit van Enschede onderzochten en de toekomstdromen analyseerden. Dit resulteerde in 4 toekomstverkenningen. In fase 3 en 4 stellen we de Omgevingsvisie op, waarbij we doorgaan op alle inzichten uit de onderzoeksfasen. In fase 5 leggen we de Omgevingsvisie ter inzage en is er een formeel moment van inspraak.

FIGUUR 1 PROCESSTAPPEN OMGEVINGSVISIE

De onderstaande tabel toont de opzet van het participatietraject, dat is vormgegeven op basis van de Relevant-gesprek-methodiek.

	FASE 1: IDENTITEIT	FASE 2: AMBITIE	FASE 3: GEBIEDEN	FASE 4: STRATEGIEËN
Waarom in gesprek?	Meedenken over de kwaliteiten van de gemeente.	Meedenken over de verschillende toekomstverkenningen voor de gemeente.	Meedenken over ruimtelijke uitwerking van het gewenste toekomstbeeld.	Inzicht verkrijgen eventuele discussiepunten.
Waarover in gesprek?	Kernwaarden en verhaallijnen van de gemeente.	Dromen en zorgen voor de toekomst.	Projectideeën voor gebieden.	De conceptvisie en kaartmateriaal.
Met wie in gesprek?	▪ Inwoners	▪ Inwoners	▪ Inwoners ▪ Maatschappelijke organisaties ▪ Ketenpartners	▪ Inwoners ▪ Maatschappelijke organisaties ▪ Ketenpartners
Hoe in gesprek?	Online participatieplatform	TV-magazine, Enschede peiling, Enquête, Wijkraden	O.a. online participatieplatform, verdere uitwerking volgt	O.a. online participatieplatform, verdere uitwerking volgt
Output	Gezamenlijke taal over de kwaliteiten van Enschede.	Een eerste idee over de gewenste toekomst voor Enschede.	Concrete projectideeën per gebied.	Gedragen visiekaart.

1.3

PUBLIEKSANALYSE

Er is een inventarisatie van de belanghebbenden gemaakt, ingedeeld naar de rol die ze hebben: beslisser, beïnvloeder, uitvoerder of gebruiker. Daarna maakten we een keuze in de gewenste betrokkenheid: In hoeverre laten we de belanghebbenden meebepalen, meewerken, meedenken en meeweten. Dit was het vertrekpunt voor het verder uitwerken van de participatiestrategie voor fase 2.

Tabel 1.2 bevat een beschrijving van de belanghebbenden:

- Beslissers: dit gaat over de belanghebbenden die niet zozeer vanuit hun formele rol ('bevoegd gezag') besliskracht hebben, maar vanuit hun bepalende invloed op het project of in de uitvoering;
- Gebruikers/afnemers: de belanghebbenden in deze cirkel spelen, althans in deze fase, geen actieve rol in het project, maar worden wel op de hoogte gehouden.
- Uitvoerders/leveranciers: hier komen de mensen die daadwerkelijk meewerken aan het project;
- Beïnvloeders: dit zijn de mensen waarvan het projectteam een bepaalde inhoudelijke inbreng wil krijgen;

TABEL 1.2 BESCHRIJVING STAKEHOLDERS

BESLISSERS	
Gemeenteraad	De gemeenteraad stelt de Omgevingsvisie vast. Terwijl het participatieproces loopt informeren we de raadsleden over het proces en de resultaten. Ook nodigen wij hen uit om als toehoorder deel te nemen aan de geplande sessie in fase 2B. Naast de geplande raadsvergaderingen, werkt de gemeenteraad in gespecialiseerde commissies, die we ook informeren over de voortgang en de aanpak.
College B&W	Het College legt de concept Omgevingsvisie uiteindelijk ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad. We betrekken het college bij de participatieaanpak en de bijbehorende resultaten. Voor het college organiseren we een aparte werksessie over de scenario's. Hiervoor plannen we een themabijeenkomst.
Kernteam Omgevingsvisie	Het kernteam bestaat uit ambtenaren van de gemeente Enschede en het ingehuurde team van Witteveen+Bos.
Collega ambtenaren	Leveren kennis en deskundigheid als het gaat om de diverse betrokken beleidsonderwerpen en denken mee over de Omgevingsvisie. We betrekken hen actief door per fase verschillende werksessies te organiseren. Daarnaast houden we voor de gehele organisatie lunchlezingen en zetten we informatie op Intens.

GEBRUIKERS / AFNEMERS	
Belangengroepen/ verenigingen	Denk hierbij aan sport, cultuur, onderwijs, etc. Het zijn georganiseerde groepen die opkomen voor de belangen van de inwoner. Natuur- en Milieuorganisaties, Landbouworganisatie, Monumentenzorg, Stichting Enschede promotie, etc
Jongerenraad	Een groep geïnteresseerde jongeren die de jeugd in Enschede vertegenwoordigt en gevraagd en ongevraagd advies geeft over gemeente zaken. We hebben een eerste gesprek gehad met de vraag hoe zij betrokken wilden worden.
Maatschappelijke organisaties	Denk hierbij aan sociale wijkteams, jeugdzorg instellingen, huisartsen, verzorgingstehuizen, woningcorporaties. Deze betrekken we in fase 3 weer (gebieden). De wijkraden hebben we in fase 2 al gesproken.
Enschede panel	Betrokken in fase 2: Kennispunt Twente heeft in 2021 een Stadspeiling uitgevoerd.
Ondernemerspanel	Enschede kent vele bedrijven. We willen ondernemers graag betrekken bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie. We hebben een eerste gesprek gehad.
Inwoners	De gemeente betrekt haar inwoners nauw bij de ontwikkeling van de Omgevingsvisie. In fase 1 zijn zij betrokken via het online platform InBeeld. Verder zijn de toekomstdromen opgehaald via vraaggesprekken op straat (voor het TV magazine) en een online enquête.

UITVOERDERS / LEVERANCIERS	
Omgevingsdienst	Zet zich in voor het beschermen van de leefomgeving, het milieu en de natuur (controles, vergunningen en het adviseren van gemeenten vanuit expertise).
Regio Twente/ SamenTwente	Regio Twente is het samenwerkingsverband van de veertien Twentse gemeenten. Op 8 juli 2021 is een nieuw samenwerkingsverband met focus op het gebied van gezondheid gestart, bestaande uit: GGD Twente, OZJT (Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp) en Veilig Thuis Twente.
Veiligheidsregio Twente (VRT)	Voeren beleid uit en adviseren ons als gemeente hoe we een veilige en gezonde omgeving voor inwoners, bedrijven en bezoekers van de regio behouden. We houden deze partij goed op de hoogte van de ontwikkelingen.

BEÏNVLOEDERS	
Provincie Overijssel	Bestuur tussen Rijk en gemeente die een eigen Omgevingsvisie ontwikkelde. Een belangrijke partij om te betrekken gedurende het proces. Het O-team is het mobiele provinciale team van deskundigen voor het omgevingsbeleid in Overijssel.
Regio	Bestuurders van het Bezirk Münster, de daar binnen liggende gemeentes, Stadt Münster, regio Twente en regio Achterhoek, provincie Overijssel en provincie Gelderland hebben met elkaar de ambitie uitgesproken om op basis van onderwerpen/thema's te gaan samenwerken. Dit ligt vast in het memorandum Oost-Nederland-Münsterland. In het memorandum zijn samenwerkingsafspraken opgenomen over de thema's economie, arbeidsmarkt, bereikbaarheid en onderwijs.
Waterschap Vechtstromen	De waterschappen hebben kennis en kunde in huis over het watersysteem. Het waterschap kan meedenken over de waterparagraaf in de Omgevingsvisie en/of haar belangen inbrengen tijdens de totstandkoming van de visie. De uitdaging is om de waterwaarden te benoemen en die te koppelen aan de maatschappelijke opgaven in een gebied.
Omliggende gemeenten	Zoals de gemeente Hengelo, Oldenzaal, Dinkelland, Haaksbergen en Losser. Ook de Duitse buurgemeenten kunnen we betrokken. Enschede ontvangt vanwege haar Duitslandagenda regelmatig bezoeken van (bestuurlijke) delegaties en organiseert vaak bijeenkomsten over het thema grensoverschrijdende samenwerking. Enschede werkt hierin nauw samen met o.a. Regio Twente en Provincie Overijssel.

PARTICIPATIE FASE 1: IDENTITEIT

Dit hoofdstuk beschrijft de participatie zoals we die in fase 1 van de Omgevingsvisie hebben gedaan.

2.1 PARTICIPATIEVORM EN AANPAK

In deze fase gingen we in gesprek over de kernwaarden en verhaallijnen van Enschede. We richtten ons op de inwoners van de gemeente en het opzetten van een online participatieplatform. De inwoners zijn via sociale media en persberichten opgeroepen om mee te denken over de kwaliteiten van de gemeente op het online participatieplatform InBeeld.

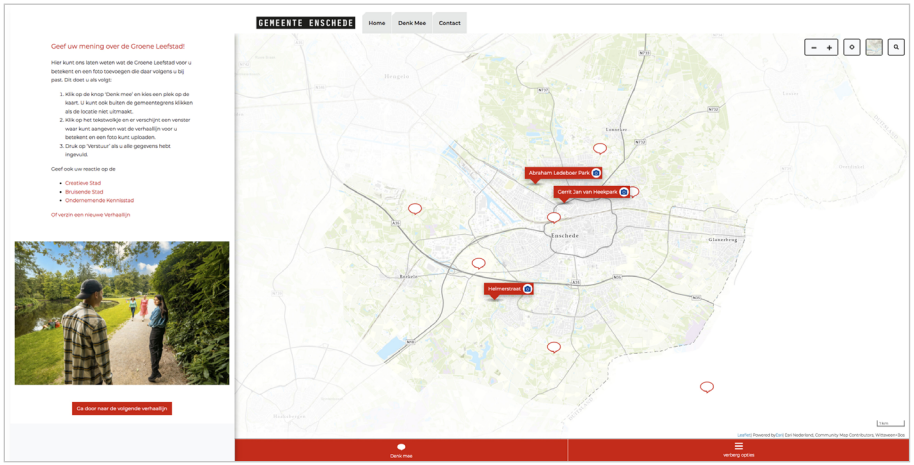
PLATFORM INBEELD

Het doel van participatie in deze fase was om de belangrijkste eigenschappen, de kernkwaliteiten, van de gemeente op te halen. Uitgangspunten voor deze fase waren de verhaallijnen uit de Marketingvisie van de gemeente. Het betrof de verhaallijnen:

- Bruisende stad;
- Groene leefstad;
- Ondernemende kennisstad;
- Creatieve stad.

Op het online platform konden alle belanghebbenden per verhaallijn een reactie en een foto achterlaten.

FIGUUR 3 PLATFORM INBEELD

COMMUNICATIE

Via Instagram, Facebook en Linked-In zijn mensen opgeroepen om InBeeld te bekijken en een reactie achter te laten. Ook hebben we een artikel geplaatst in Enschede Centraal met een QRcode naar InBeeld. We hebben gesproken met het Jongerenberaad Enschede en we informeerden de wijkraden over de start van het project met de vraag of zij InBeeld onder de aandacht willen brengen in hun wijk. Naast InBeeld heeft de gemeente een algemeen emailadres bekend gemaakt waar mensen met vragen terecht kunnen.

De Raadscommissie Omgevingsbeleid is meegenomen in het proces en kon reageren op de testversie van het online participatieplatform InBeeld. Daarna volgde een oproep via mail en intranet aan collega's om op InBeeld te reageren en de link te verspreiden.

2.2 UITKOMST

De inhoudelijke reacties (24 stuks) die we via het online participatieplatform kregen, zijn hieronder samengevat naar thema per verhaallijn. Mensen hebben foto's gepost, reacties geschreven en vragen gesteld. Wat opviel is dat degenen die reageerden al naar de toekomst keken.

Een belangrijke conclusie uit deze participatieronde was dat het onderscheid tussen de verhaallijn Bruisende stad en Creatieve stad onduidelijk was. De verhaallijnen lagen te dicht bij elkaar om duidelijke grenzen te stellen. Daarom hebben we besloten de 4 genoemde verhaallijnen samen te voegen tot 3 verhaallijnen.
De mediacampagne rondom deze eerste fase heeft 602 clicks op de InBeeld-app opgeleverd. In de tabel hieronder is aangegeven waar die clicks vandaan kwamen.

TABEL 2.1 REACTIES PER VERHAALLIJN

ONDERNEMENDE KENNISSTAD	CREATIEVE STAD	BRUISENDE STAD	GROENE LEEFSTAD
Opleiding studenten en onderzoek	Inclusieve stad gaat ook over fysieke toegankelijkheid	Thema sport en veiligheid	Meer groen toevoegen in de stad en buitengebied open laten
	Upgraden van het Smileyterrein	Wilminktheater en muziekcentrum	Oude stadsparken koesteren en inzetten bij opgaves rond klimaat
	Herontwikkeling Markthal	Het capitool: recreatie en sport	Discussie mbt intensieve veehouderij
			Discussie mbt zonne-panelen buitengebied

TABEL 2.2 AANTAL BEZOEKERS NAAR MEDIUM

MEDIUM	BEZOEKERS	CLICKS NAAR INBEELD
Website	212 bezoekers	80
Linked-in	2100 weergaven	41
Instagram story	1200 weergaven / 400 deelnames poll	14
Facebook & Instagram	21.000 bereik / 70.000 weergaven	467
Enschede Centraal	22 scans QR-code naar de website	-

2.3 GELEERDE LESSEN

In deze eerste fase hebben we ons vooral gericht op duidelijke informatievoorziening en het opzetten van het digitale participatieplatform, met name gericht op de inwoners. Tijdens het proces hebben we de geleerde lessen opgeschreven, die we meenemen naar de volgende fase.

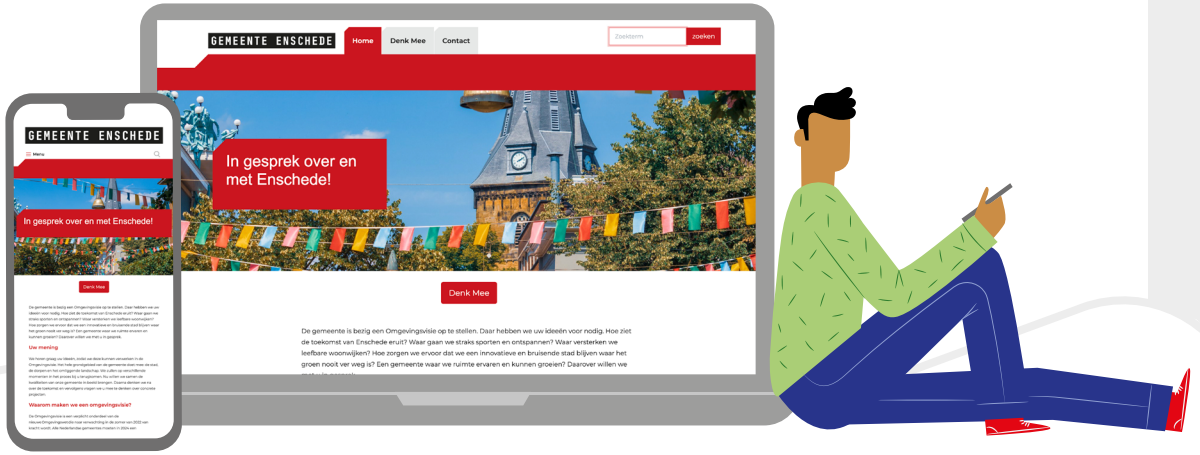
Een belangrijke constatering was dat er weinig reacties waren op InBeeld. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat een online participatieplatform niet voor iedereen makkelijk toegankelijk is en dat we wellicht te veel verschillende vragen gesteld hebben.

De poll op Instagram werkte wel heel goed, waarschijnlijk omdat dit laagdrempeliger en sneller is om te reageren. De uitkomsten van zo'n poll zijn helaas niet goed te verwerken in de bouwstenen voor de Omgevingsvisie. De keuze tussen bijvoorbeeld stadpark of festival is iets wat niet op die manier in de Omgevingsvisie komt. Het feit dat zoveel mensen nu weten dat de gemeente bezig is om een Omgevingsvisie op te stellen, waarbij we hen uitnodigen om mee te denken, is wel een mooie uitkomst.

We zijn tevreden met het feit dat we veel mensen hebben weten te bereiken in de communicatie over de Omgevingsvisie. Facebook en Instagram zijn daarbij belangrijke media, waar we een groot bereik hebben gehaald.

Punten van aandacht voor de komende fase:

- Het niveau van de Omgevingsvisie is abstract (het hele grondgebied van de gemeente en het gaat niet om concrete plannen), waardoor mensen het lastig vinden om te reageren. We moeten blijven inzetten op het concreet maken van de visie;
- Het platform InBeeld is niet voor alle inwoners een prettige manier om een reactie te geven. We zetten ook daarom andere participatiemiddelen in;
- Zorgen dat we de basis die gelegd is voor de participatie en communicatie over de Omgevingsvisie verder uitbreiden met extra communicatiemiddelen en participatiemomenten.

PARTICIPATIE FASE 2: AMBITIE

Deze participatiefase was gericht op de toekomstdromen voor Enschede.
We wilden graag dat mensen meedachten over wat voor soort gemeente Enschede in de toekomst moet zijn.

3.1 PARTICIPATIEVORM EN AANPAK

Voor de participatie in deze fase vroegen we inwoners naar hun toekomstdromen. Hiervoor werkten we samen met de projectgroep 'Kracht van Enschede'. Deze projectgroep is ontstaan naar aanleiding van de motie 'Toetsingskader voor de strategische groei naar 170.000+ inwoners'. Bij de behandeling van de zomernota 2021 is deze motie aangenomen en kreeg het college de opdracht een gesprek met de stad te voeren over dromen, beelden en zorgen in relatie tot onze stad in 2040. Daarvoor zijn op verschillende manieren verschillende doelgroepen in de Enschedese samenleving benaderd. Dit gesprek versterkte de verbinding tussen overheid en samenleving, leidde tot meer betrokkenheid van de samenleving bij de Omgevingsvisie én haalde de richting op voor de strategische koers na de gemeenteraadsverkiezingen. Alle resultaten van deze fase zijn samengevat in het document Informatieverwerking (februari 2022). Hierna volgt een samenvatting van de werkwijze en verschillende media die we gebruikten.

ANALYSE VAN RECENTE PARTICIPATIETRAJECTEN

We begonnen met een analyse van eerdere gemeentelijke participatieprocessen, zodat we hierop konden doorgaan en er geen dubbelingen zouden ontstaan. Het ging om participatie over de Fietsvisie (2021), Mobiliteitsvisie, Visie op Bodem en Ondergrond, Woonvisie 2025, Water en Klimaat adaptatie (klimaatdialogen), Energievisie, Actieplan Binnenstad, Gezondheidsambitieplan, Fonds Wederopbloei, Groen Ambitieplan en Visie Landelijk gebied. Daar waar naar de mening van inwoners is gevraagd, is deze informatie meegenomen, zodat we niet nogmaals dezelfde vragen stelden.

TV MAGAZINE

De twaalf afleveringen van het TV-Magazine (op de lokale tv-zender) over de toekomst van Enschede zijn gekoppeld aan de vijf strategische opgaven van de gemeente: Goed bestuur, Bereikbaarheid van banen, Talent aantrekken en vasthouden, Inclusieve stad en Groene en duurzame stad. De afleveringen bestonden uit gesprekken met deskundigen en filmpjes over het betreffende onderwerp. Er zijn ook straatinterviews afgenomen en getoond.

ENSCHEDE PANEL

In juni 2021 is er een peiling bij het Enschede panel uitgezet waar 975 mensen op reageerden. De vragen gingen onder andere over de thema's woon- en leefklimaat, relatie tussen inwoner en gemeente, gemeentelijke dienstverlening, welzijn en zorg. De uitkomsten waren veelal neutraal. Wel kwam naar voren dat een grote groep zich soms eenzaam voelt. In 2021 is tevens de jaarlijkse Stadspeiling Enschede uitgevoerd. Een groep van 1.322 inwoners deed mee aan deze peiling. Waar de thema's cultuur, leefbaarheid en vrijwilligerswerk 'positief' werden beoordeeld blijkt er uit de peiling dat het thema 'informatie van de gemeente' verbeterd kan worden.

WIJKRADEN

Voor de binnenstad is het Visiedocument 'De binnenstad van de toekomst' opgesteld. De wijkraad schreef dit document op basis van gesprekken met binnenstadbewoners (Wijkraad Binnenstad, 2021). Verder is naar de dromen en zorgen gevraagd van bewoners in gesprek met de wijkraden Wesselerbrink, Eschmarke, Lonneker en Pathmos.

ENQUÊTE "IK TEKEN VOOR 80"

"Ik teken voor 80" was een project van de gemeente, 1Twente Enschede/Tv Enschede FM en dagblad Tubantia om meer inwoners bij de gemeenteraadsverkiezingen te laten stemmen en de lokale democratie te verbeteren. Er zijn lokale verkiezingsthema's opgehaald, waarover de politici ondervraagd werden. Door een enquête onder de naam 'IkTekenVoor80' kregen inwoners vragen over het belang van verschillende thema's (Stichting Regionaal Media Centrum Twente, 2022a). De top 5 van belangrijke thema's bestond uit afval(overlast), armoedebeleid, woningbouw, veiligheid/aanpak criminaliteit en de energietransitie.

3.2 UITKOMST

De uitkomsten van de participatie via TV magazine, Enschede Panel en de Enquête 'Ik teken voor 80' hebben we ingedeeld naar de strategische opgaven van de Gemeente Enschede. Hieruit kwam een top 5 naar voren van dromen en zorgen. We haalden ook veel ideeën voor de stad van bewoners op. Een team van kunstenaars en ontwerpers maakten plaatjes bij de dromen. Daaronder staat en samenvatting van de belangrijkste opmerkingen.

FIGUUR 4 UITKOMST FASE 2A

Schone veilige stad	Groene duurzame stad	Innovatieve ondernemende stad	De sociale stad	De bruisende stad
• Criminaliteit neemt af; minder drugsoverlast • De stad is schoon; geen afval op straat en bij afvalcontainers • Schone en aantrekkelijke woonwijken • Huizen, wegen, groen in buurten zijn goed onderhouden, wat stuk is wordt hersteld • Betere verkeersveiligheid • Autoluwe stad • Studenten meer spreiden over de stad • Fiets- en voetgangersvriendelijk • Goed openbaar vervoer • Voldoende (gratis) parkeervoorzieningen • Goede en veilige doorstroom verkeer • Parkeren op een transferium in combinatie met openbaar vervoer	• Enschede groenste stad van Europa • Duurzame energie ook in woningen en bedrijfspanden • Meer groen en water in centrum en wijken • In stand houden, uitbreiden groen, meer parken en bomen • Goed beheer, onderhoud en ruimte voor bomen • Bedrijventerreinen vormen oases van groene woon- en werkgemeenschappen (idem) met voedselbossen • Voor inrichting van de stad kun je inspiratie opdoen uit foto's uit het jaar 1900	• Voldoende werkgelegenheid voor alle groepen in de samenleving • Aantrekkelijk maken voor bedrijven om zich te vestigen in de stad • Innovatief en creatief woningaanbod • Aandacht voor kunst en cultuur; behoud en zichtbaarheid van de historische waarde • Uitblinken! Durf te concurreren met de Randstad • Meer ruimte voor innovatie door bijvoorbeeld belevingstuinen, bouw- en ontwerpwedstrijden • Slow fashion in relatie tot textielverleden • Aandacht voor bereikbaarheid ten opzichte van de rest van Nederland	• Mensgerichte gemeente waar we trots op zijn • Voldoende betaalbare woningen voor alle groepen inwoners • Respect en verdraagzaamheid naar de ander • Voorzieningen dichtbij • Ontmoeting en activiteiten: • *buurthuis en op wijkniveau;* • *sport en spel: speel- en beweegpleinen voor jong en oud* • *hangplekken voor de jeugd* • *Maak slim gebruik van de al aanwezige initiatieven* • Geen eenzaamheid maar omkijken naar elkaar • Stimuleren gezonde leefstijl; Enschede wordt gezondste stad van (oost)Nederland • Kansengelijkheid • Mensen met een beperking kunnen ook passend wonen, werken, sporten en recreëren	• Meer cultuur in de binnenstad en in de wijken • Meer unieke en lokale winkels en horeca in de binnenstad, we willen wat te kiezen hebben • Toegangswegen naar Enschede moeten een warm welkom uitstralen • Enschede als metropool van Nederland • creatiever en kleurrijker aanbod voor studenten in de binnenstad • Schone en aantrekkelijke woonwijken • Dorpen met eigen karakter en identiteit • Recreatieve evenementen/dag uitjes attracties

3.3 GELEERDE LESSEN

In de tweede fase werkten we samen met de projectgroep Kracht van Enschede. Dit is goed bevallen, ook omdat op die manier veel meer mensen beschikbaar waren voor een mooie participatieronde. We konden veel verschillende kanalen inzetten, waardoor we meer inwoners bereikten dan in de eerste fase. Tijdens het proces hebben we de geleerde lessen opgeschreven, die we meenemen naar de volgende fase.

We hebben nu gevraagd naar de toekomst van de gemeente en die vraag breed uitgevraagd via verschillende kanalen voor verschillende projectgroepen binnen de gemeente. Een mooi proces met een totale uitwerking, in lijn met de aanstaande Omgevingswet. Hierdoor lag er minder nadruk op het feit dat we die toekomst onderzoeken om de Omgevingsvisie vorm te geven. De komende periode zetten we in op de communicatie over het uiteindelijke doel, de Omgevingsvisie, zodat helder is waar we naar toe werken.

Het online participatieplatform InBeeld hebben we in de tweede fase niet gebruikt, omdat we ons op andere kanalen hebben gericht. We onderzoeken of we het nieuwe gemeentebrede participatieplatform Stem van Enschede kunnen inzetten in fase 3 en 4, zodat het voor inwoners helder is waar ze informatie kunnen vinden over de Omgevingsvisie.

Punten van aandacht voor de komende fase:

- We moeten blijven inzetten op het begrijpbaar maken van de visie voor de participatie. Fases 1 en 2 gingen over onderzoek. In de komende fase werken we een gewenst toekomstbeeld uit.
- Samenwerking binnen de gemeente blijven opzoeken.
- We richtten ons in fase 1 en 2 op participatie met inwoners en richten ons in fase 3 ook op maatschappelijke organisaties en ketenpartners.
- De communicatie over de Omgevingsvisie uitbreiden en up-to-date houden. We richten ons op een heldere uitleg over het participatie proces via de website en middels een nieuwsbrief.
- We hebben nog niet gekeken naar verschillende doelgroepen binnen de groep van inwoners. Daar besteden we in de volgende fase aandacht aan en goed bekijken of we alle groepen bereiken.

DOORKIJK NAAR FASE 3 - GEBIEDEN

Fase 2 van de Omgevingsvisie en bijbehorende participatie zijn nu afgerond.
Dit hoofdstuk geeft een doorkijk naar de participatie in fase 3.

4.1 PARTICIPATIEVORM EN AANPAK

Naast de inwoners vragen we ook maatschappelijke organisaties en ketenpartners mee te denken
over de toekomst van Enschede. We organiseren daarvoor twee soorten participatiemomenten:

1. In het eerste kwartaal van 2023 willen we een bijeenkomst organiseren waarin we het bestuur, collega's, ketenpartners en maatschappelijke organisaties laten reageren op de vier ontwikkelde verkenningen. Deze verkenningen zijn het resultaat van ontwerpend onderzoek naar welke ruimte er nodig is om de strategische opgaven die de gemeente zich zelf heeft gegeven, uit te kunnen voeren. Doel is om in gesprek te gaan over de gewenste toekomst van Enschede.
2. Daarnaast betrekken we ook de inwoners weer in fase 3. Zij hebben in fase 1 meegedacht over de identiteit van de gemeente en in fase 2 hun toekomstdromen gedeeld. In fase 3 kunnen we concreter ingaan op ideeën en wensen voor specifieke gebieden. Zo komt de Omgevingsvisie letterlijk en figuurlijk dichterbij.

De vier toekomstverkenningen worden geanalyseerd op de kansen en risico's voor de leefomgeving. Door dit omgevingseffect-onderzoek krijgen we een goed beeld van de wenselijke en minder wenselijke toekomstrichtingen. Door de ingrediënten uit de wenselijke ontwikkelingen te combineren, stellen we één toekomstbeeld op. Dit concept werken we uit op gebiedsniveau.

We leggen het concept toekomstbeeld voor aan de inwoners om te zien wat de lokale risico's en kansen zijn. We bekijken in het eerste kwartaal van 2023 welke participatiemiddelen we hiervoor inzetten en op welke wijze(n) we in gesprek gaan. Doel is om lokale ideeën en aandachtspunten op te halen en zo het toekomstbeeld te kunnen aanscherpen. Hierbij is het uitgangspunt om goed te kijken naar het effect van de eventuele toekomstige ontwikkelingen op bestaande wijken en in gesprek te gaan over hoe bestaande kwaliteiten kunnen worden behouden en versterkt.

Beide ideeën voor participatiemomenten werken we in de tweede helft van 2022 verder uit met het Participatieteam van de gemeente Enschede volgens de methode Relevant gesprek. Tevens inventariseren we of er andere participatieprocessen lopen waar we bij kunnen aansluiten.

COLOFON

TEKSTEN EN BEELDMATERIAAL
gemeente Enschede/team Omgevingsvisie
Witteveen+Bos

NOVEMBER 2022

Wilt u reageren of meer lezen over de Omgevingsvisie voor Enschede? Kijk dan op de website:
www.enschede.nl/omgevingsvisie

ENSCHEDE